

ÚJ VÁROSUNK: OROSLÁNY

Esett az eső szombaton. Az oroslányi II-es körzet pártiszervezetének helyisége zsúfolásig megtelt. Akik az ajtón kívül rekedtek, nyakukat a válluk közé húzták, gallérjukat felhajtották. A hideg északi szél szabadon nyargalt a pártiszervezet székháza körül épült földszintes házak között, megbámulta a kívülállókat kabátját, de az oroslányiak nem tágtoltak. Nem kisebb dologról volt szó a teremben, mint arról, hogy Oroszlány, megyénk legfiatalabb bányásztelepülése várossá alakul. Varga Béla elvtárs, a községi tanács elnöke lélekben magyarázta, hogy milyen nagy fejlődés előtt áll az új bányászváros. Rövid pár évtől 30.000 lakosú várossá nő. Az ünnepély részvevői boldogan figyelték szavait, hiszen a várossá alakulás azt jelent, hogy hamarabb teljesülnek kívánságaik. Gyorsabban lépél a kultúrpalota, strandfürdő, főbb iskola, gyorsabban rendezik az utcákat. Grácia István, az építkezés vezetője ott az ünnepélyen megígérte, hogy még ez évben tervben felül felépítik a kultúrpalotát.

Ha a helység várossá alakul, rendszerint megkérdik, hogyan fejlődött odáig, mivel érdemelte ki a megtisztelést. Oroszlány város esetében nehéz a mulat megmutatni, mert

Régi oroslányi barakkok.

nincs, illetve nagyon rövid a mulja. A bányásztelep csak pár éves multra tekint vissza, Oroszlány község pedig, ahonnan a város nevét nyerte, megyénk több községei között viszonylag fiatal település. Elnevezését a monda szerint régi várától nyerte, melynek kapuját két kőoroszlán díszítette, de az őslakó parasztiok úgy magyarázzák, hogy a vár ura két rossz lányát tartotta fogva a várnak s így e szavakból nyerte nevét: „O-rossz-lány”. Az ilyen mese szájról szájra jár. Nagypapák meséltek csillogó szemű unokáknak és a kicsik szemé lágra nyitlik a vártan fogva tartott lányokról szóló mese hallatára.

A várnak ma már nyoma sincs. Belepte az idők pora. Kőeit szelődördök a falusiak házépítéshez. Nehéz volt itt az élet. A Vértes-hegység egészen a falujá húzódik. Lákót völgék az erdőt, földet, életheletőséget kerestek maguknak. A föld homokos, silány volt, sovány kenyeret adott. Fajagással, faszénegetéssel, hamuszirfőzéssel és mézszénegetéssel foglalkoztak a földművelés mellett. Az oroslányi parasztiok bejárták az egész országot. Porlékúkat hordták faluról falura. Petrák Pálné Oroszlány tanácsának kedvesarcú elnökhelyettese mosolyogva meséli, hogy édesapjának 12 hold földje volt, még sem éltek meg belőle. Az volt a szokás minden háznál, hogy az asszony művelte a sovány földet, az ember az országot járta. Így nevelte fel a gyermekeit.

Ez a falu mülja. De régen nem járják már az országotukat az oroslányi parasztiok. Eleiet ad a bánya, Oroszlány kincse, a szén.

Gyönyörű kilátás nyílik a Vértes-hegység oldaláról az alig négyéves bányásztelepre. A hasonló domó aljában az emeletes házak utcákba sorakoznak. A domó tetején a vőjárta-nul iskola oszlopos homlokzatával koronázza meg az egész építkezést. A domó mögött húzódik a régi Oroszlány falu, amely szerves része lesz az épülő városnak. A magasban a függőpályákon csillék mennek és jönnek. Viszik az osztályozóra az aknák kincseit, üresen fordulnak és újra eltűnnek valamelyik bánya lejtakájában. Az áton műszakokülés idején vőjárta-nul iskolások menetelnek a bányák felé. Csengő daluk szétárad az utcákon. Gyereksereg kíséri őket egy darabig. Autobuszok kavaráják fel az utca porát, viszik a bányászokat az egymástól távoljékvő aknába.

Sok bánya dolgozik már Oroszlányon. Az elsőt, a XVI-os aknát még 1938-ban kezdték mélyíteni. A bányával egyidőben felépítették az oroslányi-falubányai költőpályát is. Tatabánya akkori urai ugyanis azt gondolták, hogy Oroszlánynak nincs nagy szénvagyon, szükségtelen külön szénárat kialakítani és

Oroszlányi házior

Oroszlány szénét tatabányai szénnek adták el. Még a felszabadulás előtt kezdték a XVII-es aknát is építeni, de termelő üzemé a felszabadulás után lett. A stóár pusztaságba nehezen

kapott a MAK szénbányászokat. A bányászoknak csak barakkpületeket építettek ideiglenesen, mivel úgy gondolták, hamarosan befejeződik az üzem. A legtöbb bányász Bohodról, Kocsárdról, Pusztavámról jár. Az idősebb Heller Ferenc vőjár a felszabadulás előtt egy nagy lélen úgy elévedt az erdőben, hogy Pusztavámról este 6 órától másnap 3 órára ért az aknára. A hosszú utat gyalog tette meg minden bányász.

Rohamos fejlődésnek indult Oroszlány a felszabadulás után. Egymásután nyitlak az aknák. A XVIII-as, XIX-es, XX-as akna, bejejezték a XXI-es akna szénmezéjének kútát-sát is és keresik a XXII-es aknát. Az erdőben örökösen zúgnak a mélyjörögépek, feltárják az erdő vagyonát. Itt találtak az elmúlt évben alig pár méterre a föld alatt szent és ma már lejafaknát építnek, hogy a telep mélyebben jékvő szénét is felhozzák.

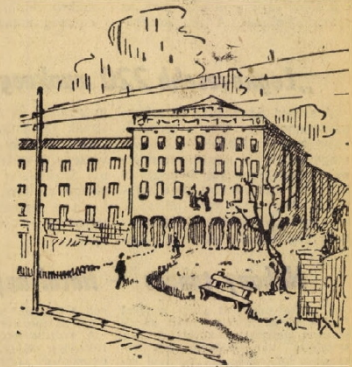
A bányák mellett sok mindenről nevezefel Oroszlány. Elsősorban arról, hogy amit ma felépítettek, holnap már kicsinek bizonyul. Allandó lakáshányal küzdenek. Az elmúlt év szeptember-től januárig 14.600-ról 18.600-ra szaporodott a város lakossága és azóta is többszázan érkeztek. Na és a természetes szaporodás sem megvetendő. Az idegennek, az utcákat járca feltűnik: sok a gyerek. Hancurozó apróságok szaladgálnak az utcákon, már az új óvoda sem tudja befogadni őket. Taldómra bemeniem egy lakásba. Timár János, a XVI-os akna szfahano-visia frontmestere fogadott. Neveve mutatja be 7 gyermekét. A legkisebb 5 hónapos, a legidősebb 12 éves.

— Nagy öröm a gyermek — mondja — köztük pihenem ki magam. Nagy gondot sem ad, közel 4000 forintot keresek. Hely is van számkra — mutatja meg a többszobás lakást.

Felesége mosolyogva mondja, hogy nem ök az egyedüli nagycsaládosok a házban. Licskó Gyula aknászéknél 5 gyermek van. Csányi Józsefénél kettő, de van olyan épület is, ahol 40 gyermek koptatja a lépcsőket.

Az oroslányi bányászok nem félnek a gyermekeiktől. Az apróságok jól öltözöttek. A 4—5000 forintos kereset sem ritkaság. Elmondják, hogy átlagosan háromezer forintot keres minden bányász. Egy hónap mulva átadják az új hatalmas üzletházat és akkor nem lesz hiba az ellátással sem.

Igy élnek Oroszlány-bányán. Lednyiszállójá előtt magas szöke jü áll. A menyasszonytól várja, hogy elkísérje munkahelyére. Gudics Mária egészséges piros arca mosolyra derül, amint meglátja. A jü Brenbergbányáról jött el Oroszlányra, a lány Balatonfüredről. Itt találták meg a boldogságukat. A jü háromezer forintot keres, a lány ezerszázat, nem félnek a jövőtől. Mire megcsuknák, felépül az új ház, amelyben ök is lakást kapnak.

Az oroslányi vőjárta-nul iskola főbejárata.

A fiatalok a kultúrolihonban szórakoznak. Estőnkint próbálnak. A táncsoportot Marada Győző tanítja. A fiatal 18 éves csillék példás rendet tart a táncsoportban. Az erdmény nem is marad el, vásárnap a körzeti táncbemutaton elsőb lettek. Első lett a színjászócsoport, második lett a zenekar.

Oroszlány tovább épül. Ez évben 300 lakás építettek fel. A mostani Malonsori-áton végig háromemeletes üzletházak létesülnek, felépül az új filmszínház és egy új nyolctantermes iskola, bölcsőde, óvoda. Két hét mulca már meg is kezdik a lakások építését. A terraraj olyan épületek is mutat, amelyben 200 lakás lesz. A vőjárta-nulól nem messze felépül a kultúrpalota, kultúr park. Új munkásszülők létesülnek. A városköz pont pedig még nincs is a terrarajon. Négy és alatt lehelonozzák Oroszlány útjait, a Tatabányát Oroszlánnyal összekötő utat már építik.

Sohezer ember él majd az új városrészekben. Munkájuk biztosított. Az új bányák készülnek. A termelés emelkedésével emelkedik az éghető pala termelése is és a közeljövőben felépül egy palatőrő üzem külön pályaudvarral, amely naponta 100 vagon palat szállít az Erőműveknek. A sok terv között azonban felül, amiről az illetékesek valószínűleg elfeledtek, szülőtthon építése. A város lakossága szaporodik, s erre is szükség van.

Este kigyulnak a vörös csillagok az aknák tornyain. Az oroslányi bányászok teljesítik kötelezettségüket. A csillagok vörös fénye szétárad az aknák udarain és végig az egész új városban és még azon is túl...

KOVÁCS KLARA.